

פרוטוקול מס' 191

מישיבת ועדת החוקה, חוק ומשפט
מיום ב', כז' באדר תשל"ב - 13.3.72, שעה 9:00

בכור:

חברי הוועדה:

- י. גולדשמידט - היו"ר
- י. ארידור
- א. אנקוריון
- ס. ביבי
- ז. הרינג
- ג. האוזנר
- ב. הלוי
- א. עופר
- ח. צדוק
- י. קורן

מוזמנים:

- מ. שמגר - היועץ המשפטי לממשלה
- א. ידין - המשנה ליועץ המשפטי לממשלה
- מ. ארן - משרד המשפטים
- י. היננר - משרד הפנים
- י. רון - משרד הפנים
- א. שפט - יועץ המשפטי, משרד הפנים
- ד"ר שמלץ - הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה

מוכרת הוועדה:

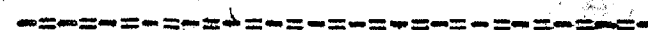
ר. מלחי

רשמה:

ח. ביתן

סדר היום:

- א) אישור תקנות מרשם האוכלוסין (פרטי רישום נוספים בהודעת לידה או פטירה).
- ב) חוק לתיקון פקודת סדר השלטון והמשפט (מס' 14), תשל"ב - 1972.
- ג) חוק יסוד: הממשלה (תיקון), תשל"ג - 1969 (של חבר-הכנסת ארזי) וחוק יסוד: הכנסת (תיקון), תשל"ג - 1969 (של חבר-הכנסת ארזי) וחוק הבחירות לכנסת (תיקון), תשל"ג - 1969 (של חבר-הכנסת ארזי) (בן-פורת) - העברה לוועדת המשנה לחוקי יסוד.

אני פותח את הישיבה.

יו"ר י. גולדשמידט:

א) אישור תקנות מרשם האוכלוסין (פרטי רישום
נוספים בהודעת לידה או פטירה)

היגבר:

היסוד לתקנות של היום זה למעשה הוראת
סעיף 6 לחוק מרשם האוכלוסין (סצטטת את
ע"פ 6 על סמך הוראה זו הותקנו בזמנן תקנות מרשם האוכלוסין הכוללות
מעשה את מירב הפרטים הדרושים כדי לנהל בצורה תקינה את מרשם האוכלוסין,
לא שהתברר לנו כי היתה כאן תקלה או אולי אי-הבנה מסויימת, כי בזמן
הותקנו התקנות לא הובאו בחשבון כל אותן הדרישות - או יותר נכון לא
שבנו שדרישות אלה צריכות להופיע בתקנות - שיש ללשכה המרכזית לסטטיסטיקה
למשרד הבריאות, ולדרישות אלה יש חשיבות מרובה לניהול תקין של כל
ותם משרדים. למעשה מאז שאנו מנהלים את מרשם האוכלוסין כל הטפסים
אנו מכינים מושתתים על הדרישות של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ושל
שרד הבריאות, וכל הפרטים האלה מופיעים גם הלכה למעשה בטפסים הנהוגים
צלנו. מצאנו לנכון להשלים את התמונה ולהעמיד את המציאות כפי שהיא
הוגה היום גם על בסיס של תקנות.

לפניכם הטופס המוצע הכולל גם את הפרטים
נוספים, גם הרפואיים וגם הסטטיסטיים, הדרושים והנהוגים כיום. יש רק
יקון אחד. בעמ' 4 של החומר המונח לפניכם נפלה טעות מסויימת וצריך
החליף את העמוד בעמוד החדש המצולם שחולק לכם, כי הצורה המופיעה
עמ' 4 אינה בריוק הצורה המקובלת על הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ועל
שרד הבריאות. לעצם העניין אין בכלל שום שוני ואין שום חידוש לעומת
ה שנהוג כבר במשך עשרים ושלוש השנים האחרונות, והדגש הוא רק על
טופס בצורתו ולא כל כך על התוכן שכבר הוסכם עליו מקודם.

האוגבר:

היה רצוי לעיין בטפסים אלה. אני מבין
שמדובר באישור של מצב קיים, אבל כאן
דרש אישור של הוועדה, וטוב שניתן דעתנו על הפרטים. אני רואה כאן,
משל, שצריך להודיע על הלאום והדת של הנולד. אני מבין שאפשר למסור
ת פרטי הלאום והדת של הוריו התינוק, אך למסור את פרטי הלאום והדת
ל הרך הנולד? הרי אין ירושה בדת. אנחנו קובעים בחוק כי מי שנולד
אזרח ישראלי הוא אזרחי ישראלי, ואם כן, אפשר לקבוע את אזרחותו של
נולד, אבל איך אפשר לקבוע את דתו?

היגבר:

בסעיף 6 שאותו הזכרתי קודם כתוב
שההודעה תכלול את פרטי הרישום של הילוד,
יינו אותם פרטים שנקבעו בסעיף 2 לחוק מרשם האוכלוסין, ופרטים אלה
זייחטים בין היתר גם ללאום ודת. כשאנו באים להתקין תקנות אנחנו רק
וסייפים, אבל לא גורעים.

אריגבר:

מי צריך להודיע הודעות אלה?

היגבר:

- בית החולים או ההורה.

האוגבר:

אפשר להודיע את הפרטים הנוגעים להורים.
אם צריך לייחס כוונה סבירה לחוק, הרי
פשר לומר כי הכוונה היא לדת וללאום של ההורים.

אריגבר:

ברצוננו להבין את המטרה של טפסים אלה.
אני מבין שהמטרה היא הירוח ומידע, אבל
ם הכוונה היא לעדכן כאן כל פעם את רישומי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה -
את איני מבין, כי לדעתי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה צריכה להיות
ניודכנת בנתונים שלה ולא לשאוב כל פעם נתונים חדשים מדברים שאינם
וגעים לעניין. מה היא תעשה עם הנתונים האלה, היא תעדכן את עצמה?
פריט 22, למשל, בטופס של הודעת לידה מדובר על מספר שנות לסוד,
ולל גבוה, של ההורים. מה זה נוגע ללידה של הילוד? אם הלשכה המרכזית
סטטיסטיקה מעוניינת בנתונים אלה לעצמה, תעדכן עצמה באמצעות בתי
ספר הגבוהים ומוסדות החינוך השונים ותסתמך על מספרי תעודות הזהוי.
כל לעדכן את עצמה בדבר מספר שנות הלימוד הגבוה של ההורים באמצעות
ודעה על הילוד - זו שיטה מאד פרימטיבית, כי מה הדין לגבי הורים

י. ארידור:

שלמדו לימוד גבוה אבל אין להם ילדים? אם זה רשום במקום כלשהו, די בתעודת הזהוי. אם רוצים לנהל סטטיסטיקה על קורלציה בין שנות הלימוד ובין הלידות, הרי יש הגבה דברים מעניינים שבגינם אפשר לעשות קורלציה. אני מבין שעובדים עם מחשבים. אפשר להסתמך על מספרי תעודות הזהוי ולהוציא את הקורלציה. יש אפשרות של קורלציה בין נושאים שונים. איני חושב שצריך לשאוב ענין זה מהודעת לידה.

לגבי הודעת פטירה, צריך להודיע, למשל, על המקצוע העיקרי שבו עבד הנפטר וצריך להודיע את הגיל של בן/בת הזוג לפחות בקירוב. יש מספרי תעודות זהוי.

ג. האוזנר:

האם נחוץ לדעת גם היכן נולדו הסבא והסבתא (פריט 18 בהודעת לידה)?

א. שפט:

אני מבין שהודעת לידה היא הודעה על אירוע שיש תושב חדש במדינת ישראל. לתושב חדש זה יש פרטי רישום כמפורט בסעיף 2 לחוק מרשם האוכלוסין. בין פרטי הרישום האלה נזכרים בין היתר, תאריך לידה, מין, לאום, דת. אם התזה של חבר-הכנסת האוזנר היא שעל הדת של הילד צריך להודיע בתאריך מאוחר יותר מאחר שתיאורטית אין לו דת בזמן הלידה, הייתי מבקש ממנו לומר לי מתי תהיה אפשרות למלא פריט זה. עד היום חיינו בהנחה שכאשר מודיעים על קיומו של התושב החדש ממלאים את כל הפרטים שניתן למלא בעת לידתו. יכול להיות שחבר-הכנסת האוזנר יאמר כי הזמן המתאים למילוי פריט זה ילדים יהודים הוא לאחר ברית-המילה, אבל אז נשאלת השאלה מה לגבי הילדות שאינן עוברות ברית-מילה ולגבי הילדים שאינם יהודים. אנחנו יודעים מהפסיקה שיש להורים רשות לא להודיע על פריט כזה. לגבי ילדיו של עורך-דין בן-מנשה פסק בית המשפט העליון, כי מי שרוצה להודיע שלילדיו אין דת ואין לאום - רשאי להודיע שאין להם דת ולאום. כלומר, איני חושב שהאידיאולוגיה מאחורי זה רלוונטית לגבי פעולה של רישום.

ג. האוזנר:

לא דיברתי על אידיאולוגיה.

הי"ר י. גולדשמידט:

כיוון שהחוק קיים עם התיקון בחוק השבות הקובע שילד הנולד לאם יהודיה הוא יהודי הן לדת והן ללאום - איננו יכולים להתווכח בהזדמנות זו על נושא זה, והטופס של הודעת לידה חייב לכלול פרט זה. אם כן, אני סבור שהשגה זו של חבר-הכנסת האוזנר אין מקומה בדיון זה.

לא כן לגבי ההשגות של חבר-הכנסת ארידור. טענתו היא שפרטים אלה אינם כתובים בשום חוק, אלא שר הפנים מציע אותם לפי רצונו או לפי משאלות הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה או משרד הבריאות. על כך נקבל הסבר מד"ר שמלץ.

ד"ר שמלץ:

כפי שנאמר כבר על-ידי גב' היבנר, איננו באים כאן עם חידושים אלא אנו מבקשים אישור למצב הקיים. עד כמה שאני מבין הצורך באישור זה נובע מכך שכאשר חוקקה הכנסת את חוק מרשם האוכלוסין ב-1965 כדי לתת תוקף חדש לסידורים קיימים או להכניס שינויים, נשאר בעינו הסידור לגבי הודעות לידה ופטירה, כפי שהיה קיים מתקופת המנדט, אצלנו כמו בארצות אחרות. זה נוגע גם לשירותי הבריאות וגם לסטטיסטיקה. בעניינים אלה יש המלצות בין לאומיות ויש ספרות ענפה. הפרטים אצלנו אינם שונים במידה רבה מן הטפסים הנהוגים גם בשטחים המוחזקים עוד כתוצאה מן הירושה של המינהל המנדטורי בעניינים אלה ומהמלצות הבין-לאומיות הקובעות שהזכרתי.

אשר לפרטים שבטפסים שלפניכם, לכל אחד יש הסבר, אבל אתיחס כאן רק לדוגמאות שהזכיר חבר-הכנסת ארידור. הוא הצביע על השכלה. באופן יסודי המטרה היא לדעת את ההבדלים בפיריון בין שכבות שונות באוכלוסייה בהתאם להשכלתן. זה דבר שיש בו לא רק אינטרס מחקרי רב, אלא שהוא גם חיוני כדי לעמוד על ההתפתחויות של

ד"ר שמלץ:

תופעה כל כך חשובה, כגון פירוק ופירוד באוכלוסייתנו כיום וזה צפוי בעתיד. בתור רמז קל אני יכול גם לומר, כי בעוד שכולם בארץ התרגלו לאבחנות בתוך האוכלוסייה היהודית לפי מוצא ודת - אין ספק שבמשך הזמן הקריטריונים האלה יאבדו מחשיבותם וגורם הדיפרנציאציה באוכלוסייה שיהיה חשוב בעתיד זו דווקא ההשכלה.

חבר-הכנסת ארידור העלה מעין מחשבה
שהלשכה המרכזית לסטטיסטיקה אינה זקוקה להודעות לידה כדי לדעת מה ימצב ההשכלה באוכלוסייה. אני מסכים אתך לחלוטין, וקיום הפרטים השכלה בהודעת הלידה - טוב, אין הוא חידוש, אלא עובדה קיימת בתוך הספסלים הנהוגים כיום - אינו מיועד לבדיקת מצב ההשכלה באוכלוסייה כולה. בצדק הצבעת על זה שיש אנשים בעלי השכלה או חסרי השכלה שאין להם ילדים באותה שנה. סעיף זה מיועד אך ורק למדידת הפרייון בקבוצות נבדקות לפי רמת ההשכלה. הצבעת על אפשרות אלטרנטיבית שבמקום להכניד על-ידי פרטים בספסלים אלה הרי היינו יכולים ללחץ על איזה כפתור ולהוציא את המידע מהמחשב. הרשה נא לי להעמיד את העובדות האלה על דיוקן. במפקד אוכלוסיין שואלים אמנם דברים כאלה, אולם אין זה בתכנית העבודה להשיג ציוד כזה אינדיבידואלי לגבי אוכלוסייה של 3 מיליון נפש בשנים הרבות העוברות בין מפקד למפקד. היו יכולים להעלות על הדעת דרך אלטרנטיבית של פעולה באמצעות מחשבים מהירים, אבל הפרטים השכלה אינו נמצה עם הפרטים שהחוק מחייב לעקוב אחריהם. בשום ארץ לא התימרו לעקוב באופן שוטף אחרי שינויים ברמת ההשכלה. צה"ל להביא בחשבון שיש קבוצות גיל, מבוגרים וצעירים, שהשכלתם עשויה להשתנות מדי שנה. זו פעולה שקשה לעשותה בהיקף מלא של מאה אחוזים, שלא באמצעות סקרי מידגם. הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה עוזבת אחרי שינויים בתכונה חשובה זו גם בין המפקדים, אבל היא עושה זאת רק במסגרת סקרי מידגם ואינה מתמרת לכסות את כל האוכלוסייה.

ביתנה כאן דוגמה אחרת של גיל המתאלמן.
להורי ידוע שפרטים זה בחוץ לאומדני אוכלוסייה לפי מצב משפחתי, כי הרי אם נפטר אדם שהיה נשוי, לא רק שהוא ירצא מאוכלוסיית החיים, אלא גם משתנה על-ידי עצם פטירתו המצב המשפחתי של בן הזוג. עובדה היא שבאחוז ניכר של המקרים, למרות הכתוב בתנאים, אין אפשרות לקבל מיניה וביה את מספר העזרת הזיהוי של המתאלמן, כי זו דרישה מאד ספציפית. האיש המודיע על הפטירה במקרים רבים אינו יודע בעל פה את מספר הזיהוי של הנפטר.

י. ארידור:
אפשר לכלול בכל תעודת זיהוי את מספר הזהות של בן הזוג, וכך תיפתר הבעיה.

ד"ר שמלץ:
הכרונה בכל זאת לאפשר השגת מטרות שאינן ניתנות להשגה בתנאים הנוכחיים. ראשית, פנקס הזיהוי של הנפטר, אם כי הוא כולל היום את מספר הזהות של בן הזוג, אין הוא כולל פרטים כשהוא ישן. שנית, אם ללכת לרשומה אוטומטית, לסרט, הרי בפרט אין מספר של בן הזוג. בשלישית, אחרות, חבר-הכנסת ארידור אולי צופה לעתיד, אבל זה עתיד לא כל כך קרוב ושכרוך בהשקעות כספיות עצומות. לעת עתה השקעות אלה ודאי שלא נעשו ואין לי צורך אותן מאימפרוביזציה. מה שאנו מבקשים הוא לא להנהיג חידושים, אלא לקיים את המצב שנוצר.

ג. האונגור:
הייתי מבקש היושב ראש יתן לנו בכל זאת שהות לעיין בדברים. אני מתחשם מהבעיה שהעלה מר שפט: אם צריך להודיע על הפרטים דת ולאומ של הילוד בשאלת השאלה מתי מודיעים על זה. על כך אין לי תשובה כרגע. יחד עם זה נראה לצטט מזה שאדם יהיה חייב לרשום פרט זה לגבי הילוד, ואם לא יעשה כן, קצימת אפילו סנקציה עונשית. היושב ראש הציג את הפתרון, שאם נולד התיוון לאם יהודיה הוא יהודי, אולם לא מדובר רק ביהודים אלא גם בנוצרים ובמוסלמים. נראה לי תמוה שיש חוב לרשום דתו של ילד עם אפשרות של סנקציה פלילית.

י. הינר:
אפשר גם להודיע על חוסר דתו של הילוד.

זה אותך דבר. מנין אפשר לדעת שיש לילוד
דת או חוסר דת?

ג. האוזנר:

האפוטרופוס הטבעי שלו מודיע על כך.

א. שפט:

האפוטרופוס שלו אינו יכול לקבוע לו
את דתו. השאלה שאתה שואל נכונה וצריך
אינו בהול, אבקש שתציג לנו שהות של
מצויידיים בקצת יותר הכנה.

ג. האוזנר:

גם איני בטוח שיש סמכות לדרוש את כל
הפרטים האחרים מלבד אלה שהחוק מונה, ואני מתייחס, למשל, לפריט של
מקום לידת הסבה והסבתא. איפה הסמכות החוקית עם סנקציה עונשית לדרוש
את הפרטים האלה?

ג. הלוי:

אני רוצה להמשיך בחלק האחרון בדברי
חבר-הכנסת האוזנר שהתייחס לסמכות
לדרוש פרטים סטטיסטיים בהודעת לידה. האם סעיף 39 לחוק הראשי אינו
מתייחס אך ורק לדברים הכתובים בחוק מרשם התושבים? החוק עצמו מחייב
רשימה די ארוכה, כולל ענין דת ולאום, ואיני רוצה להיכנס לזה. כלומר,
אני מבין שתקנות מרשם התושבים הן תקנות לבצוע חוק מרשם התושבים,
כדי שחוק מרשם התושבים יבנה בהלכה, בהתאם לחוק, ולא בהתאם לרצון.
אם כן, בשנולד חבר חדש של החברה או אזרח חדש, הרי כדי לנהוג את
כל הפרטים החוקיים מחוייבים ההורים לציין מי שחייב למסור - למסור במידת
יכולתם את הפרטים החוקיים הדרושים. אולם אם משתמשים בהזדמנות זו
כדי להשיג מטרות, שהן כשלעצמן רצויות לחברה, השאלה היא אם זה בכלל
חוקי. לעניות דעתי, הטופס צריך לכלול את כל הפרטים הצוגעים למרשם
האוכלוסיין, ואם הוא כולל פרטים נוספים, הרי הם לכאורה לא חוקיים.

ד. שמלז:

אעיר מספר הערות לצד המשפטי, אם כי
איני קומפסנט בתחום זה, מתוך מה שידוע
מהתעסקותי המקצועית. הודעות לידה ופטירה בערך בהיקף ובפירוט
כמו אצלנו קיימות בכל העולם, לפי נוהג של עשרות בשנים שקדם להקמת
מדינת ישראל. הנסיים לנוהג זה, לפחות בחלק האחרון של התקופה
המנדטורית ובחלק הראשון לשנות קיום המדינה, היתה פקחת בריאות העם
המנדטורית, ובאמצע שנות ה-50 נעשה סידור לגבי עניינים של מרשם תושבים,
כולל טיפול בהודעות לידה ופטירה. ענין זה הועבר מטיפולו של משרד
הבריאות, שפעל לפי פקודת בריאות העם, למשרד הפנים, ובמשך הזמן,
באמצע שנות ה-60 נקבע החוק החדש של מרשם האוכלוסיין, וזאת לפי
מיטב ידיעתנו - ואנו עובדים אחר הדברים האלה - לא כדי לסווג את
הגלגל אחורה, אלא כדי להסדירה כל מיני דברים אחרים שהיו נחוצים
אותה שעה ולא לבטל את הקיים.

אני גם מרשה לעצמי להפנות את תשומת
לבכם לסעיף 39 לחוק. גב' היבנר היפנתה מקודם את תשומת לבכם לסעיף 6 -
והייתי יכול להזכיר גם את סעיף 7 - המתייחס לפרטי רישום ולאישור
החלטות הדרושות לצורך אישור על-ידי ועדת הפנים של הכנסת, ואמנם
ועדת הפנים של הכנסת אישרה את הפרטים הדרושים לניהול מרשם
האוכלוסיין עוד בתקנות מ-1968, אבל קיים גם סעיף 39 (קורא את הסעיף).
עובדה היא שהתקנות ב-1968 הפתיעו גם את משרד הבריאות וגם את
הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, כי הן לא כללו את יתר הפרטים, אותם
הפרטים שעליהם מדברים אנך כעת. בשנת 1969 היה דיון אצל היועץ
המשפטי לממשלה ובאותו דיון ישבו משפטיים שבסמכותם המקצועית בדקו
את הדברים ופירשו אותם בצורה זו. אני רק חוזר על מה שנקבע באותה
ישיבה, וזה כתוב בפרוטוקול. אשר לעניינים הנזעמים לרישום התושבים
בהתאם לאותם הפרטים המצויים בקעיף 2 לחוק מרשם האוכלוסיין, שנמסר
ועדת הפנים של הכנסת לענין סעיפים 6 ו-7. ועדת החוקה, חוק ומשפט
קומפסנטית בנוגע לתקנות ביתר הדברים שיזעשו על-ידי שר הפנים בהסכמת
שר הבריאות. אני רוצה לומר שבניינים אלה יש תיאום פלא בין משרד
הבריאות לבין הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, ומאחר שהנציגים הבכירים
של משרד הבריאות לא היו יכולים להשתתף היום בישיבה הם ניסו
שאיצג בעניינים אלה גם את דעת משרד הבריאות.

ד"ר שמלץ:

לגופו של ענין, רבותי, הדברים שהשמעתם כאן גורמים לי, בתור נציג של הסטטיסטיקה הממלכתית, דאגה רצינית ביותר. אני מבקש שתביאו בחשבון שהסידור אשר נוצר כאן עם מרשם התושבים, על כל בעיותיו הספציפיות במדינת ישראל, הוא סידור שנקבע כארצנו בתנאיה המיוחדים. העובדה שיש הודעות לידה ופטירה עם תוכן כזה בארצנו היא עובדה הקיימת בכל העולם והיא כורח המציאות לא רק של מחקר חברתי, אלא גם של ניהול סטטיסטיקה ממלכתית. אילו היינו גורסים שבמדינת ישראל - להבדיל מכל שאר מדינות העולם, ואפילו מהשטחים המוחזקים - חייבים אנו להסתפק באותם הפרטים שקובע סעיף 2 לחוק, זה היה מביא מיד להתמוטטות הסטטיסטיקה הממלכתית. כאן הבסיס לכל סטטיסטיקה ממלכתית.

הינ"ר י. גולדשמידט:

אני רוצה להבדיל בין השאלה שהעלה חבר-הכנסת הלוי בהמשך לשאלתו השניה של חבר-הכנסת האוזנר, שהיא שאלה על היסוד החוקי למסירת פרטים מעבר לסעיף 2 לחוק מרשם התושבים, לבין שאלותיו של חבר-הכנסת ארידור הסתייחסות ליעילות ולסביבות של שיטת הרישום של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה. הייתי אומר שבענין זה ועדתנו אינה מוסמכת יותר מאשר כל אזור במדינה ואין לה כל סמכות לייעץ ללשכה המרכזית לסטטיסטיקה אין לארגן את עבודתה ולקבל ידיעות מסוימות. לכן אני מציע לוועדה שבענין זה בסמוך על הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה. אולם אנחנו צריכים לקבל עדיין תשובה על שאלת חבר-הכנסת הלוי שהיא גם שאלתו של חבר-הכנסת האוזנר.

א. עופר:

מה מקובל בכל זאת בארצות אחרות לעולם לגבי תעודת לידה? נדמה לי שכאן עושים מפקד אוכלוסין חדש. מבקשים לדעת בין היתר כמה ילדים נולדו מנישואין קודמים ואם היתה נפלג. האם צריך לרשות את כל ההסטוריה הזדמנות חגיגית זו. אני סבור שזה אפילו לא אנושי להציג את השאלות האלה במצב הנוכחי.

ב. הלוי:

אני רואה שבטופס כתוב לפי סעיף 6 לחוק מרשם האוכלוסין, והלא אישור בענין זה צריך להיות של ועדת הפנים ולא של ועדת החוקה, חוק ומשפט.

י. הינ"ר:

על השאלה המשפטית של אישור על-ידי ועדת הפנים או ועדת החוקה, חוק ומשפט ישיב מר שפט. אני אחיחם לשני הדברים העיקריים שהועלו כאן: ההתייחסות לריבוי השאלות הסטטיסטיות ומהות השאלות שאליהן התייחס חבר-הכנסת האוזנר. אשר לריבוי השאלות הסטטיסטיות, ברצוני לקבוע שלמעשה בגללן יושבים אנו כאן, כי אמלמלא זה יש לנו היום תקנות לניהול מרשם אוכלוסין תקין, ואני מפנה את תשומת לבכם לתקנות שהיינו יכולים לפעול לפיהן. לו היתה כאן רק שאלה סטטיסטית, הרי עם כל הערכתי לעמית ד"ר שמלץ לא הייתי מבקשת רשות להסביר את הענין, אבל יש כאן דבר חשוב. אנו נמצאים היום בתקופה של מחשבים אלקטרוניים שמטרתם בסופו של דבר להקל על האזרח. במשך כל הזמן שומעים, במידה מסוימת של צדק, שכדי לקבל שירות או אינפורמציה כלשהי צריך האזרח להתרוצץ לפעמים בחמישה-עשר מקומות, ולא יהיה זה סוד אם אומר שכל הכוונה שלנו - לאו דווקא בתקנות אלה, אלא לכל אורך העבודות שלנו - היא לקבל ככל האפשר את מירב האינפורמציה במקרה, בהזדמנות הראשונה, לשם ציוד המחשב בכל האינפורמציה שצריך לקבל אחר-כך, כדי שאזרח לא יצטרך שוב ושוב להשיב על כל מיני שאלות. אם לא נקבל את המידע בהזדמנות הראשונה, ממקור ראשון, היינו בעת הלידה, זה יהווה הסדרה בלתי פוסקת גם לאזרח וגם לרשויות היונקות מאתנו אינפורמציה. אנחנו מסוגלים למסור אינפורמציה למשרד הבטחון, למשרד החינוך וכו', והדרישה של הפורום הנכבד אלינו להרבות ככל האפשר במסידורים פנימיים ולא להסביר את התושב - באה לאפשר לקבץ בבת אחת כל אותם הפרטים את הפבטים האלה מעלים על סרט מגנטי, ואז נשמרת האינפורמציה מזמן הלידה ועד הפטירה. על כל פנים זה מקל מאד על הרשויות הפונות אלינו. אם אנו נותנים את מירב האינפורמציה למשרד החינוך, למשל, הרי שהמשרד אינו צריך להקים אנסטלציה משלו כדי להציג אותן שאלות שאלנו. אין זו שאלה של עיבוד סטטיסטי בעלמא, אלא אלה דברים שאנו מוסרים למשרדים

י. היבנה:

אחרים וככוונתנו לפתח את השיטה.

לגבי השאלה שהעלו חברי הכנסת האוזנר והלי, בדיוני להפנות את תשומת לבכם בסעיף 6 אומר ממילא דבר ברור. הוא אומר שהודעת הלירה חייבת לכלול את כל פרטי הרישום, ופרטי הרישום נקבעים בסעיף 2.

ג. האוזנר:

אבל יש גם סעיף 39, ואם האיש אינו מסויד את הפרטים, הוא עובר עבירה.

י. היבנה:

כאמור, לא אתיחס לשאלה המשפטית, אבל איש מאתנו לא יתנגד שיהיה נוסח שלא יחייב עד כדי כך שהאיש יעבור עבירה עונשין אם לא יודיע על פרט מסויים. לגבי הפרטים בסעיף 2 נקבע סעיף עונשין בחוק, אך לגבי הפרטים הנוספים אני זוכרת שכאשר חוק החוק הכניסו בכוונה את הסעיף האומר שאפשר לקבל אינפורמציה נוספת בתקנות, כי כבר אז היו ערים לכך שכדי לפתח את השיטה יהיה צורך לקבל פרטים נוספים.

מ. ארן:

אני חושב שהפרטים האלה נחוצים. השאלה שהתעוררה היא מה הסמכות לשאול על פרטים אלה. אני מבין שמה שמטריד את חברי הוועדה זו הסדרה שתיגרם לאזרח בהזדמנות זו.

ג. האוזנר:

- גם העונש המוקל עליו.

מ. ארן:

בדיוני להפנות את תשומת לבכם לכך שיש אפשרות להפנות את האזרח ללשכה המרכזית לסטטיסטיקה ולקבל אותם פרטים, ואם האזרח אינו ממלא פרטים אלה הוא צפוי לשנשים חמורים יותר - זאת לפי פקודת הסטטיסטיקה. כל הכוונה של הספטים האלה היא להקל על האזרח. למעשה גם העונש קל יותר לפי חוק מרשם התושבים ובמקום לבקש את האזרח למלא שניים-שלושה ספטים מבקשים אותו כאן למלא טופס אחד בלבד.

בשעתו התייחס דיון בלשכת היועץ המשפטי לממשלה וכולנו השתתפנו בו - גם אנשי משרד הפנים - וסוכם שבפידה מסויימת יש הבדל בין סעיפים 5 עד 7 לחוק מרשם האוכלוסין לבין סעיף 39 באותו חוק, כי אחרת-סעיף 39 היה מיותר. אם ועדת הפנים מאשרת את הפרטים בסעיפים 5 עד 7, אין צורך ללכת לבקש משהו נוסף. מבחינה הסטורית מקורו של סעיף 39 בפקודת בריאות העם, והכוונה היתה להוסיף פרטים מעל ומעבר לפרטים שאושרו על-ידי ועדת הפנים לפי סעיפים 5 עד 7. כל המטרה של הטופס הזה היא להקל על האזרח ולא להכביד עליו. יש לי הרושם - וכאן אני מביע את דעתי האישית - שסעיף עונשין אינו מתייחס לכתוב בסעיף 39. זו הזדמנות לאזרח למסור אינפורמציה על דעת עצמו בלי שיהיה צורך לפנות אליו שוב בדרישה לסטור אינפורמציה תחת איתם של סנקציה פלילית. בסעיף 3(ג) (קורא את הסעיף) לא מוזכר סעיף 39. אם כן, כל המטרה של התקנות האלה אינה להכביד על האזרח ולאיים עליו, אלא להקל עליו.

היור' י. גולדשמידט:

השאלה שהציג חבר הכנסת עזר נשאלה מקודם בצורה קצת שונה על-ידי חבר הכנסת ארידור וגם ניתנה תשובה על-ידי ד"ר שמלץ.

מקובל שאדם רוצה להסגיר את מעמדו של הילוד שהוא טורח ונא למשרד הנוגע ורושם את הטעון רישום. באותה הזדמנות הוא מוכן למסור את הכל בבת אחת, ואין אפשרות זו ניתנת באותה מידה של בטחון בשום הזדמנות אחרת.

א. עזר:

זה נעשה כשהאם בנית-החולים.

היור' י. גולדשמידט:

- בדיוק. שום שאלון שיישלח אל הנוגע בדבר, ואפילו בדואר רשום, אין לו סיכוי להיענות כפי שמוצע כאן. אני מקבל בהכנעה גמורה ובלי אפשרות חלק-את דעתו של ד"ר שמלץ שאין דרך להבטיח את הידיעות הבסיסיות

ז'ור י. גולדשמידט:

זדרושות לאינטרסם השונים של הסטטיסטיקה במדינה, אלא אם מנצלים אנו
הזדמנות זו. לכתחילה מפקד האוכלוסין היה צריך להיות אחת לעשר שנים.
שנה הוא נדחה לאחת-עשרה שנה, ולא היה חסר גם שתקבל גרסתם של
מה אנשים בממשלה אשר אמרו שההוצאה מרובה והסורח גדול ועל כן כדאי
לדחות את המפקד הזה. אנחנו עלולים לגלוש למצב בו לא נוכל לתת תשובות
לתכנון כלכלי, לתכנון חינוך, לתכנון שיכון ולכל הדברים שרק בדרך
נוספת זו נוכל לקבל אינפורמציה לגביהם.

נדמה לי שקיבלנו תשובות מספקות על-ידי
אוי כוח המשרדים השונים הנמצאים איתנו, וכפי שאומר ד"ר שמלץ, הוא
זייצג גם את משרד הבריאות.

אני שוקל את משאלתו של חבר-הכנסת האוזנר
וא לאשר היום את הטופס הזה אלא לתת לו הזדמנות לשקול את הדבר מספר
מים נוספים. מקובל להיענות לבקשה כזאת.

האוזנר:
אני משמיע משאלה זו בהנחה שאיני גורם
בזה טרדה מיותרת למשרדים.

ז'ור י. גולדשמידט:
הדבר הוא כך שאיננו עומדים בפני תוהו
ובוהו שצריך להשתדל להסדיר אותו תוך
ישרים וארבע שעות. אולי נקיים ישיבה נוספת בענין זה ביום ה' בשעה
9.00.

האוזנר:
אני מציע לדחות ענין זה לשבוע ימים.

הלוי:
לא ברור לי גם מה היחס בין סעיפים
6 ו-7 לסעיפים אחרים. אם מדובר בסעיפים
6 ו-7, כתוב שם בפירוש שהסמכות לאישור התקנות היא לוועדת הפנים.
סעיף 47 כתוב שתקנות מכוח חוק זה, למעט תקנות לפי סעיפים 6 ו-7
ועונות אישור ועדת החוקה, חוק ומשפט. כלומר, הייחוד בסעיפים 6-7
הוא של ועדת הפנים.

ז'ור י. גולדשמידט:
צטופס שלפנינו כלולים פרטים מסויימים
שאושרו על-ידי ועדת הפנים ועליהן ספציפית
וין הוועדה הזאת צריכה להישאל. אולם הטופס עצמו כיצירה שלימה צריך
בוא לאישור ועדת החוקה, חוק ומשפט.

ר. שמלץ:
אני מפנה את תשומת לבך גם לסעיף 39
לחוק. באותה ישיבה עם היועץ המשפטי
ממשלה אמר היועץ המשפטי כי אותם פרטים המפורטים בסעיף 2 לחוק מהשם
אוכלוסים קשורים לסעיפים 6 ו-7 והם בסמכות ועדת הפנים של הכנסת.
ליתר הפרטים, התוכן הכללי והצורה של הודעות לידה ופטירה לפי סעיף
31 מותקנים עם הסכמה מפורשת של שר הבריאות. תקנות על סוגים אחרים -
לפי סעיף 47.

הלוי:
בסעיף 6 כתוב "ההודעה תכלול את פרטי
הרישום של הילוד ופרטים אחרים שייקבעו
תקנות באישור ועדת הפנים של הכנסת". מכאן הבנתי את הרמז שהמחוקק
רצה-ב-כאן את האפשרות של התקנת תקנות, היינו הוא כולל לא רק מה שדרוש
פי סעיף 2, אלא גם פרטים אחרים שייקבעו בתקנות מעבר לפרטים הנושבים.
ולם דווקא פסוק זה, שהוא מקור ההרחבה הזאת, סמוך למלים "באישור
ועדת הפנים של הכנסת". אם כן, כל השאלה היא מדוע עמדת בזה הוועדת החוקה,
רק ומשפט.

ז'ור י. גולדשמידט:
ועדת החוקה, חוק ומשפט רואה את הטופס
ומחליטה אם לאשר אותו. זה מה שכתוב
בסעיפים 39 ו-47.

ב. הלוי:

למעשה זה כאילו קובעים אנו את הפרטים
אגב ההתייחסות לטופס. לכאורה הטופס הוא
משנה והוא הולך בעקבות הפרטים שאושרו על-ידי ועדת הפנים. הובר
המהותי הוא מה צריך להיות כלול בהודעות מכוח סעיף 6, וזה בסמכות
ועדת הפנים בלבד. אם כן, אני מבין שאיננו דשאים להתווכח בכלל על
השאלה מה צריך להיות כלול בהודעת לידה לפי סעיף 6, אלא צריך
להביא את זה לפני ועדת הפנים. היא שצריכה לקבוע כי הודעת לידה תכלול
את הפרטים הנזכרים וכן הודעת פטירה. אחר-כך יכולים אנו לאשר את
הטפסים.

א. אנטוניו:

שלא כחבר-הכנסת הלוי איני מערער על
העניינים החוקיים. אינני מחפש את מקור
הסמכות שלנו. מה שמעניין אותי הוא עניין התכליתיות של הפרטים שבתוכן
השאלונים. כאן נקלעים אנו לניצול הצורך לכלול פרטים שהחוק מחייב לכלול
ופרטים שהסטטיסטיקה אומרת ברובה פירושם נחוצים לה, מצד אחד, לבין
הרצון לא להפוך את העניין למצב לאזרח ולמטריד אותו. בראייה ראשונה
אפשר לומר שכל הפרטים הללו מטרידים את האזרח, אולם אני אומר זאת
בזהירות, כי ייתכן שלאחר שנעבר על כל פריט יסתבר שכל אחד מוצדק.
אני חוזר על כך שלכאורה הודעת פטירה בת עשרים ושמונה סעיפים נראית
בעיני מציקה לאזרח. הרי את הפרטים האלה יכול למסור רק האדם הקרוב
ביותר לנפטר, ולכאורה אי-אפשר להביא אדם לקבורה בלי שבן הזוג, הן
או הבת מביאים פתק שמסרו את הידיעות שהיה עליהם למסור. יוצא שכאשר
המת מונח לפניו אומרים לאדם שעליו למלא עשרים ושמונה פרטים, וכאמור,
זה נראה לי, לכאורה, מציק, אם כי מה שהכרחי גם מבחינת הסטטיסטיקה
הכרחי. כך הדברים במציאות.

המסקנה מדברי היא שאנו צריכים לעבור
סעיף סעיף. עבדת על הפרטים והצבתי הדנה סימני שאלה, כי לפי הערכה
ראשונה פרטים מסויימים נראים לי מיותרים, אולם ייתכן שהסטטיסטיקאים
ישכנעו אותנו שפרטים אלה הכרחיים. בתור דוגמה אצביע על פרט 18
בהודעת לידה שאיני יודע למה הוא דרוש. לא די בציון ארץ הלידה של
ההורים, אלא צריך לציין גם את ארץ הלידה של אבי האב ואבי האם.
בהודעת פטירה הדברים עוד יותר חמורים. אם כן, אני סבור שאנו צריכים
לעבור על כל פרט ופרט ולהחליט מה דרוש ומה לא דרוש. ייתכן שנגיע
למסקנה שבמקום 28 פרטים די ב-12-13 פרטים, כדי שהדבר לא יציק לאזרח.

הי"ר י. גולדשמידט:

כיוון שאנחנו צריכים לקיים ישיבה נוספת
בעניין זה, נפסיק כאן את הדיון ונמשיך
אותו בישיבה הבאה בעניין זה שעוד נשקול מתי לקיים אותה. תימטר הודעה
לוועדה סתי במשיך בנושא זה.

(ב) חוק לתיקון פקודת סדרי השלטון והמשפט
(מס' 14), תשל"ב - 1972

הי"ר י. גולדשמידט:

בשכונע שעבר, ביום ד', הצעתי לוועדה
שנחזור לדון בחוק לתיקון פקודת סדרי
השלטון והמשפט (מס' 14) שהונח כבר על שולחן הכנסת לקריאה שניה
ושלישית, הוועדה קיבלה את ההחלטה בהתאם להצעת. בו ביום הודיע
יושב ראש הכנסת מעל במת הכנסת על החלטת הוועדה לחזור לדון בחוק זה.
בהתאם לסעיף 98 לתקנון אנחנו רשאים לחזור לדון בזה.

הטופס הלא מתוקן, כפי שהיה מונח על
שולחן הכנסת, מונח לפניכם עם כל ההסתייגויות. כזכור לכם הוויכוח
היה על ביטול סעיפים בחוק כפי שזה נוסח בחוברת הכחולה אשר פתחה
במלים "כל הוראה בחוק המחייבת לפרש... בטלה". כיוון שהושמעה טענה
כי חוק המבטל סעיפים בחוק קיים עשוי להתפרש על-ידי בתי המשפט, על-ידי
עורכי דין ועל-ידי הציבור בצורה לא נכונה, נתקבלה הנוסחה בדף
הלבן שלפניכם האומרת בשורה האחרונה "לא תהיה עוד הוראה מחייבת, אלא
הוראה מנחה". ההסתייגויות של חבר-הכנסת הלוי ושל חבר-הכנסת אריזור
מחייבות באופן עקרוני את הביטול "בטלה", אולם חבר-הכנסת הלוי הציע
לפרט את שש הפקודות הנוגעות בדבר. יש גם הסתייגות של חבר-הכנסת
קלינגהופר הכתובה בדף ההסתייגויות שלפניכם.

היו"ר י. גולדשמידט:

עכשיו יש הצעה - זו שבגללה אנו חוזרים לדון בחוק לאחר שהונח על שולחן הכנסת - להציב נקודה אחרי המלה "מחייבת" בנוסח הלבן של פניכם ולמחוק את שלוש המלים הבאות לאחר מכן "אלא הוראה מנחה".

י. סורן:

גם לפני ההצבעה על תיקון זה חלק ניכר מחברי הוועדה לא קיבלו את התוספת, ודומני שעל-ידי צמצום התוספת אפשר לאחד את רוב הוועדה. נוסח זה פותר בעצם את הבעיה ביסודה. לכן אני מציע לקבל הצעה זו.

ב. הלוי:

מדוע לא לחזור לנוסח שבחברת הכחולה?

היו"ר י. גולדשמידט:

- מהצד מוק שהזכרתי קודם שהניסוח האומר כי סעיפים אלה בטלים יותר תקיף ואולי יותר מכוון את הפסיקה מאשר הביטוי "לא תהיה עוד הוראה מחייבת".

ב. הלוי:

עצם הניסוח המוצע הוא מיוחד בפינו וינצא דופן. אם נדלג על הכתוב באמצע הסעיף, הרי סעיף קטן (ג) המוצע אומר: "כל הוראה בחוק המחייבת... לא תהיה עוד הוראה מחייבת". זו מטבע לשון שאינה נראית לי. נאמר לנו ש"כל הוראה בחוק המחייבת", משמע ההוראות בשש הפקודות שבהסתייגותי הצעתי למנות אותן כדי לקרוא לילד בשמו. אם כן, אין זה עניין כל כך כללי, אלא עניין של ששה סעיפים אלה.

בהצעה שבחברת הכחולה היה כתוב שהוראות מסוג זה באשר ימצאו ואנו יודעים שהן נמצאות בשש הפקודות שאני מונה בהסתייגותי - בטלות. מה מחייבות הוראות אלה? הן מחייבות לפרש את שש הפקודות הללו בכיוון מסוים, בהתאם למשפט האנגלי, והמציעים רוצים לשחרר את בתי המשפט מהחובה לפרש אותן כך ולהשאיר להם שיקול דעת יותר חופשי בנדון. אני חושב שאת המטרה הזאת אפשר להשיג באופן הטוב ביותר על-ידי שאין מציגים לפי בית המשפט שום הוראת פרשנות בעניין זה. באופן זה יהיה בית המשפט חופשי.

בינתיים חשבתם על דוגמה בולטת. החוק האנגלי בחבר זכות יוצרים חל בארץ-ישראל מכוח התחיקה המנדטורית, אבל אין בתחיקה זו הוראה המחייבת את בית המשפט לפרש את החוק בהתאם למשפט האנגלי, וזה המצב שאנחנו רוצים להגיע אליו. בחוק האנגלי לא כתוב איך צריך בית המשפט לפרש את עניין זכות היוצרים, אבל מובן מאליו שלפי שיקול דעתו יפנה בית המשפט בראש וראשונה למשמעות המקובלת של זכות יוצרים בחוק האנגלי. כלומר, אם זה נראה לו מתאים, ילך לפי החוק האנגלי, ואם זה לא נראה לו מתאים, לא יפנה לחוק האנגלי. בכל החוקים שאינם כוללים הוראה המחייבת את בית המשפט לפרש מונחים בהתאם לחוק האנגלי - והחוק שהזכרתי אינו יחיד - בית המשפט חופשי לפעול לפי שיקול דעתו, וזה המצב בו זריכה הכנסת להעמיד אותן בכל החוקים. על כן הייתי אומר שדרך המלך היא להתאים את שש הפקודות הנדונות לאותו מצב על-ידי מחיקת ההוראות המקיימות את החובה.

נוסף לכך יש קושי בנוסח החדש המוצע לנו עכשיו. אם לא נמחק את סעיפי הפרשנות בכל שש הפקודות הנדונות, הרי שסעיפים אלה אמנם יופיעו בחוק, אבל בתור הוראה לא מחייבת. כלומר, לכאורה הן מחייבות, כי כתוב "חייב", אלא שאחרי-כך צריך הפרשן לומר: ראה תיקון פקודת סדרי השלטון המשפט (מס' 14), שם כתוב שהוראה מחייבת זו אינה מחייבת. אם כן, מהי הוראה שהיא חוק ושאינה מחייבת? כל הקושי הזה נפתר באופן אלגנטי על-ידי מחיקת הסעיפים האלה מספר החוקים.

מ. ב' ב' :

אני זוכר שהביקורת אשר הושמעה על הצעת החוק כפי שהובאה על-ידי הממשלה הייתה שיש בכל זאת איזו זיקה לחוקים אנגליים ואיננו יכולים לפטור עצמנו ממנה במחיי יד. טענו שפקודת השטרות, למשל, מקורה אנגליה, וקיימת עדיין זיקה בפסיקה לחוק האנגלי ולכן לא רצוי לבטל את כל זה במחיי יד. זה עיקר הטיעון שהושמע בישיבה הראשון בענין זה, גם במליאה.

אם אנו מרככים את הצעת הממשלה, דומני שלוש המלים האחרונות "אלא הוראה מנחה" אין להן משמעות. אם אנו אומרים שההוראה האמורה ברישה לא תהיה עוד מחייבת, פירוש הדבר שנית המשפט יוכל לשחרר את עצמו מהחובה לזיקה הזאת במקרים שימצא לנכון, אבל זה לא ימנע ממנו לקשור את עצמו במקרים מסויימים לפרשנות זו. המלים "אלא הוראה מנחה" מסרבלות ומיותרות. מה יש בנוסח "הוראה מנחה" שאיננו בנוסח "לא תהיה עוד הוראה מחייבת"? אני הייתי בכלל בדעה שהצעת החוק כפי שהובאה על-ידי הממשלה יותר נכונה, כי היא מאפשרת לגמור עם ענין זה אחת ולעמיד, אבל אם דעת הרוב הייתה בעד הגמשה, נראה לי שהשמת שלוש המלים האמורות רק מגבשת יותר את הביטוח בעיני בית המשפט. לכן אני תומך בהשמטתן.

א. אנטוריון :

אני מציע לחבר-הכנסת הלוי להצטרף להצעה המתוקנת ואני רוצה להבטיח לו שאני מצטרף להצעה זו בלב כבוד לסודי. הייתה לי הזדמנות לחוות את דעתי בענין זה גם בקריאה הראשונה וגם בוועדה. למען האמת לא ציודתי בהצעת החוק ואמרת זאת בכל ההזדמנויות האלה. אולם כשצודע לי שבאו לידי פשרה, אמרתי שמוטב כך, כי מה קרה כאן בעצם? בכל זאת היו כאן-שתי דעות סנוגדות בתכלית. אני רוצה לומר שהדעה שהייתה לי ולעוד מספר חברים בוועדה קיבלה חיוזוק לא מועט בהופעות נציגי לשכת עורכי הדין ונציגי האוניברסיטה. כלומר, היו פלוגתא משפטית, ענין של מדיניות משפטית, הייתי אומר. עמדת התבטאה בזה שאם רוצים להשתחרר מהמשפט האנגלי צריכים לחוקק ישראלים. כלומר, גם אנחנו רוצים להשתחרר מהחוק האנגלי, אבל לא בצורה המוצעת. היה ויכוח לגיטימי בענין זה, ואני חושש שלא שכנענו זה את זה, ואחרים כל הדיונים כל אחד נשאר פחות או יותר בדעתו. אולם צריכים לסיים פעם אחת את הענין. אני חושב שההצעה שלפנינו היא פשרה, וכפשרה אין היא יכולה לספק כל אחד.

אני חוזר ואומר שלא הייתי רוצה בניטול ענין הפרשנות האנגלית לגבי החוקים שמדובר בהם. אלה החושבים צריכים להשתחרר לגמרי מענין זה - הביטוי המתאים לרדום הוא "בטלה" כפי שכתוב בחוברת הכחולה. עכשיו נמצא שביל ביניי שמינו אומר את הדבר בצורה דרסטית והוא אמנם לא מספק כל אחד מאתנו, אבל זו דרך שאפשר ללכת בה. אני מסכים שהניסוח "כל הוראה מחייבת..." לא תהיה עוד הוראה מחייבת" אינו טעלצל טוב לאוזן, אבל יש בכל זאת הנדל בין לא מחייב לבין בטל. אם כותבים בטל, אני מפרש שלא צריך להסתמך יותר על החוק האנגלי, ואם כותבים "לא תהיה עוד הוראה מחייבת", אני מפרש שהמשמעות היא למעשה שזו תהיה הוראה מנחה. נוסח זה מבטא את שלוש המלים האלה בלי שיהיו כתובות.

ג. האוזנר :

חבר-הכנסת אנקרויון אמר בעצם את עיקרי הדברים, ואני רק רוצה להוסיף שרצון רוב הוועדה היה כי בתי המשפט יקבלו מאתנו הנחיה להמשיך לנהוג כפי שהם נוהגים בפרשנות אותם חוקים בהם יש הוראה מפורשת לפרש אותם לפי החוק האנגלי, כלומר שכללי הפרשנות המקובלים היום יהיו לא רק מכוח פרשנות בתי המשפט, אלא גם יהיו מעוגנים בחוק. זה מה שמוכם על-ידי רוב הוועדה. אחרי ויכוח ואחרי שמיעת דעות שונות אני מציע שנישאר נאמנים לסיכום זה. השאלה היא אם ניתן ביטוי קולע, נכון ואלגנטי לכך. יש אומרים שלא צריך לקבוע מין דרגה חדשה של פרשנות, היינו שיש אסמכתא מחייב ויש אסמכתא מנחה, אלא די שנאמר שההוראות האלה לא יחייבו יותר, ואז ממילא הרמז הוא: אמנם אין זה מחייב, אבל זה עדיין מאפשר הסתמכות. נוסח זה אינו פותח את הפתח לאפיקורטים שהיו אומרים כי מכיוון שביטול את הוראות הפרשנות אסור להזדקק לחוק האנגלי. אני חושב שנית המשפט היה הולך קיצונית לדרך האיסור, אבל אני מתאר לעצמי שמישהו היה יכול להעלות טענה זו. הרי במצב

ג. האוזנר:

העובדתי הקיים, בו אומר החוק שחייבים להזדקק לחוק האנגלי, בית המשפט העליון אומר שיותר להזדקק לחוק האנגלי. עכשיו באה הכנסת ואומרת שההוראה הנדונה בטלה - משמע שהיא אינה רוצה שיזדקקו לחוק האנגלי. זה אמנם לא סיעון חזק מאד, אבל זה סיעון אפשרי. כדי למנוע סיעון זה בחרנו בקו שבחרנו.

אומר חבר-הכנסת הלוי שבנוסח שלפנינו יש קצת כפל לשון - הוראה מחייבת לא תהיה מחייבת. זכרון שמבחינת סמייעה הדברים זה לא נשמע יפה. כדי לתקן זאת אני מציע את הנוסח הבא - העברתי אותו לפרופסור ידין ואני מודה לו על העברת פסוק מסקום למקום - כל הוראה בחוק שלפיה יש לפרשו או ביטויים שבו לפי דיני אנגליה או לפי עיקרי פרשנות משפטית המקובלים באנגליה - לא יהיה לה עוד כוח מחייב.

ח. צדוק: אני מקבל את החלק הראשון בהצעתך.

ט. ניבי: אני מציע להציב את המלים "או ביטויים שבו" בין שני פסיקים.

הינ"ר י. גולדשמידט: אני מציע להשאיר זאת למשרד המשפטים.

ב. הלני: אני ממשיך בהסתייגות של חבר-הכנסת קלינגהופר, שגם אני הסכמתי לה בזמנה, ומציע לא לתקן את פקודת סדרי השלטון והמשפט, אלא לקרוא לחוק חוק לביטול הוראות פרשנות.

א. אנטורינו: אולי תציע לקרוא לחוק חוק לשינוי הוראות פרשנות.

ג. הלני: אפשר גם לקרוא לו חוק לחיקון הוראות פרשנות. אני משאיר לי את האפשרות להתייעץ עם חבר-הכנסת קלינגהופר בדבר ניסוח הכותרת. אחר-כך אני מציע לכתוב ששת הסעיפים האלה יהיו בטלים, ולחלופין - להשאיר את ההצעה שבחברת החולה.

הינ"ר י. גולדשמידט: ישנה ההצעה כפי שהבאתי אותה, תוך שינוי הרישע כפי שהציע חבר-הכנסת האוזנר והצעה של חבר-הכנסת הלוי. נצביע את שתי ההצעות זו מול זו.

ה צ ב ה

ההצעה לכתוב בסעיף קטן (ג): "כל הוראה בחוק שלפיה יש לפרשו או ביטויים שבו לפי דיני אנגליה או לפי עיקרי פרשנות משפטית המקובלים באנגליה - לא תהיה עוד הוראה מחייבת" - נתקבלה

ג) העברת חוקים לוועדת המשנה לחוקי יסוד

הינ"ר י. גולדשמידט: הוגשם לכנסת: הצעת חוק של חבר-הכנסת בן-פורת, חוק יסוד הכנסת בה כלול גם חוק יסוד הכנסת (תיקון), תש"ל-1969/ חוק הבחירות לכנסת (תיקון), תש"ל - 1969 והצעת חוק של חבר-הכנסת ארזי, חוק יסוד: הממשלה (תיקון), תש"ל - 1969. אני מציע שהוועדה תעביר שני חוקים אלה לוועדת המשנה לחוקי יסוד בראשותו של חבר-הכנסת הלוי.

הנתלט: להעביר את הצעות החוק הנ"ל לאוועדת המשנה לחוקי יסוד.